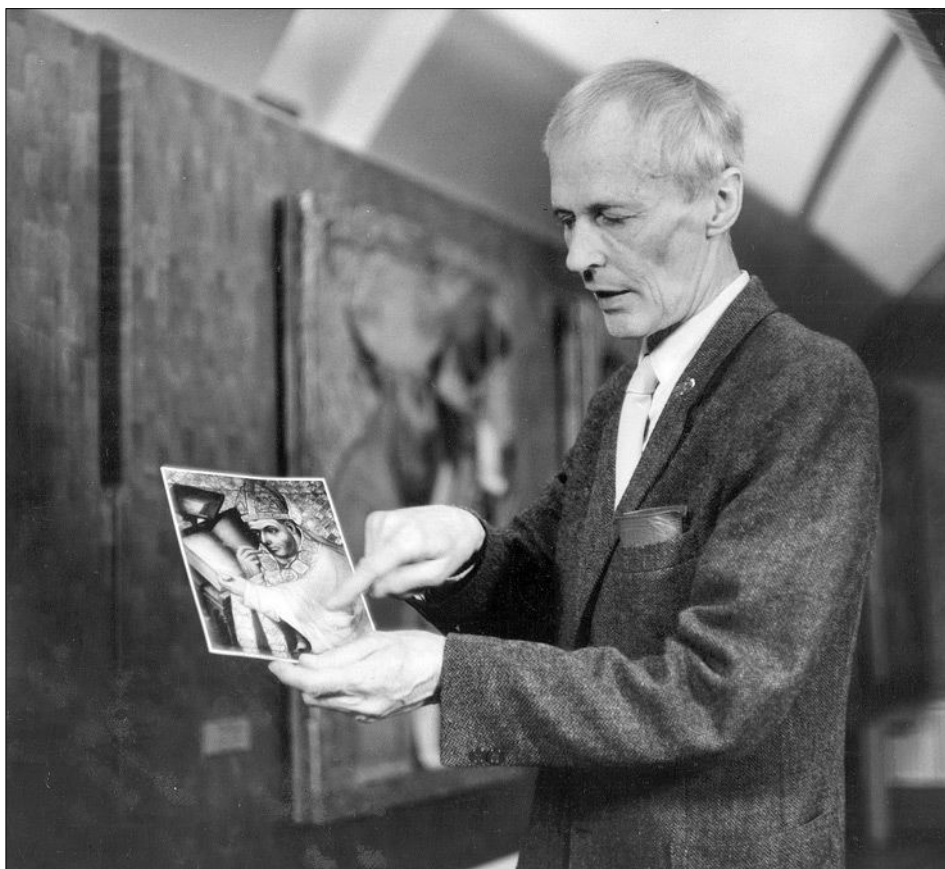

ZPRÁVY

MOJMÍR HAMSÍK

26. 11. 1921 – 20. 12. 2007

Požehnáním životní pouti je to, když člověk může naplnit své poslání. To se zcela podařilo akademickému malíři a restaurátorovi Mojmiru Hamsíkovi (* 26. 11. 1921 v Brně, † 20. 12. 2007 v Praze). Nebylo to však jednoduché a samozřejmé, neboť hlasu povolání je třeba naslouchat a účinně spolupracovat na jeho realizaci. Mojmir Hamsík měl k takovému naslouchání všechny dispozice. Jako syn významného univerzitního profesora chemie dostal do vínku zájem o exaktní vědy, s nimiž souvisí i jistý zdravý skepticismus, jenž je dán mimo jiné i rychlou proměnou názorů v těchto vědách. Patřil k poválečné generaci, která se s velkým entuziasmem vrhla po roce 1945 na studium. Dle svědectví současníků Mojmir Hamsík již jako mladý student měl jasnou představu o tom, co chce dělat a čeho se chce vyvarovat. Projevoval zájem hned o několik oborů. Studoval současně dějiny umění na filosofické fakultě a malbu na Akademii výtvarných umění v ateliéru prof. Vratislava Nechleby. Soukromé hodiny malby mu dával malíř Emanuel Frinta. Na AVU pak Hamsík ještě prošel specializačním studiem malířských a konzervačních technik u profesora Bohuslava Slánského. Přístup k restaurování uměleckého díla, kterému Slánský učil své žáky, nebyl tehdy a ani ještě dlouho potom v Evropě vůbec samozřejmostí. Slánský chápal restaurování jako uměleckou činnost, která využívá znalosti exaktních věd, zejména z oblasti chemických a fyzikálních metod. Na vývoj Slánského metody působil pozitivní vliv památkových koncepcí vídeňské školy dějin umění, zdůrazňující konzervační přístup k památce. S mnohými žáky vídeňské školy, ke kterým patřil profesor Antonín Matějček a Vincenc Kramář, se Slánský znal osobně. Silná generace Slánského žáků založila skupinu R-64, jejíž program nastínil prof. Bohuslav Slánský. Členem této skupiny byl i Mojmir Hamsík, jenž se zúčastnil i několika výstav skupinou pořádaných (R 64, galerie Vincence Kramáře v Praze, s katalogem; Umění restaurátorské, Uměleckohistorické muzeum v Kroměříži 1969, s katalogem), jejichž účelem bylo seznamovat veřejnost

s prací restaurátorů. Mojmir Hamsík byl svými odbornými a morálními vlastnostmi předurčen, aby dále rozvíjel Slánského metodu. Po absolvování školy v roce 1949 vstoupil do restaurátorského ateliéru Národní galerie v Praze. Zde působil (od roku 1956 jako jeho vedoucí) až do roku 1990. Restaurátorský ateliér Národní galerie se pod jeho vedením stal předním evropským pracovištěm v oboru restaurování, které udržovalo čilé kontakty se zahraničím. Bylo to také možné díky velmi dobrým jazykovým schopnostem Mojmíra Hamsíka. Své poznatky si M. Hamsík prohloubil za studijních pobytů v Římě, v Bruselu, v Londýně a v Paříži. Po zřízení Archivu historické technologie se logicky stal jeho členem. Dostalo se mu i velmi významné pocty zahraniční, když byl přijat za člena prestižní mezinárodní organizace The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, která vydává renomovaný časopis *Studies in Conservation*. Své znalosti předával Mojmir Hamsík také studentům, když od roku 1959 působil několik let jako externí vyučující historie techniky malby na katedře dějin umění FF UK v Praze, můžeme jenom litovat, že se výrazněji nepodílel na výuce oboru restaurování na AVU.

Za svého působení v Národní galerii měl Mojmír Hamsík možnost restaurovat díla významných osobností českého i světového umění, zejména z oboru malířství. K uměleckým dílům přistupoval se střizlivostí jemu vlastní a s nejvyšší mírou odbornosti. Samozřejmostí mu byl dokonale provedený restaurátorský průzkum děl s využitím nejnovějších fyzikálně chemických metod. Na jeho podkladě pak volil optimální metodu restaurátorského zásahu, a to vždy při respektování „hodnoty stáří“ uměleckého díla. Tím, čím se odlišoval Mojmír Hamsík od většiny svých kolegů, byla schopnost hluboké teoretické reflexe restaurátorské práce. Napsal několik článků věnovaných obecné problematice restaurování uměleckých děl a historickým technologiím (např. Některé otázky restaurování a vědeckého průzkumu obrazů, ZPP 17, 1957; Restaurace a malířská technika, Umění 39, 1991, s. 316–321; Význam pojidel pro srovnávací studium historické technologie, Technologia Artis 1, 1991, s. 19–23). Vysoce ceněny jsou restaurátory a historiky umění v Čechách i v zahraničí jeho statě o technice české deskové malby 14. a 15. století publikované vesměs v akademickém časopise Umění, v Technologia artis, v Bulletinu Národní galerie či v prestižních časopisech v zahraničí. Bez přispění Mojmíra Hamsíka by například nebylo možné hlubší umělekohistorické poznání tvorby Mistra Theodorika či Mistra třeboňského oltáře. Technologii karlštejnských obrazů Theodorika a jeho dílny věnoval několik článků, a to v různých časových etapách (Malířská technika Mistra Theodorika, Umění 32, 1984, s. 377–387 – společně s J. Tomkem; Theodorik a dílna – addenda k technice malby, Umění 34, 1986, s. 64–68; Malířská technika Mistra Theodorika a její původ, Technologia Artis 2, 1992, s. 50–53; Magister Theodoricus: restaurované deskové obrazy z kaple sv. Kříže). V článku o technologii děl spojo-

ných s Mistrem třeboňského oltáře (Mistr Třeboňského oltáře, Umění 13, 1965, s. 139–175, společně s V. Frömlovou) upozornil na odlišnosti v technice malby ve srovnání s Theodorikem a jeho okruhem. Druhou oblastí, která Mojmíra Hamsíka odborně zaujala, byla italská malba gotiky, renesance (in: O. Pujmanová, Italské gotické a renesanční obrazy v československých sbírkách, kat. výst. NG, Praha 1987) i baroka, zejména pak benátské školy (Barokní principy v technice benátské pozdně renesanční malby, Umění 30, 1982, s. 351–354; K technice italské malby 17. a 18. století. Systém podkladových vrstev, Technologia Artis 3, 1993, s. 103–107), která je poměrně hojně zastoupena i v českých sbírkách a jejíž ohlas lze vysledovat i v malířské tvorbě českého baroka. Analýzou stratigrafie jednotlivých vrstev malby Hamsík značně přispěl k upřesnění autor-
ských atribucí děl italských mistrů. Některé články (např. The Přemyslid Gross, Wallraf-Richartz Jahrbuch für Kunstgeschichte 57, 1996, s. 58–59) napsal také se svou ženou akademickou malířkou a restaurátorkou Radanou Hamsíkovou, která mu vytvářela výborné rodinné zázemí. Málo známá je skutečnost, že Mojmír Hamsík se věnoval i volné tvorbě, kterou představil i veřejnosti. Jeho obrazy a grafiky prozrazují obdiv k dílu malíře Josefa Šímy.

Nejzazší skutečnost nebyla pro Mojmíra Hamsíka něco mimo prostor a čas, nýbrž právě tady a teď, jako by měl na paměti myšlenku blízkou učení mahájánového buddhis-
mu: „Nikdy však tento svět neopouštějme tak, že půjdeme hledat jeho překročení mimo něj“.

Mojmír Hamsík pracoval vždy velmi soustředěně a nacházel vnitřní uspokojení a možná i smysl životního putování a jeho přesahu ve zvláštním předivu smyslové a duchovní krásy uměleckého díla.

JAN ROYT